

IT-TIENI SENA L-ISTUDJI SOĊJALI IL-HIN: Siegħa u nofs

Isem: _____

Klassi: _____

Din il-karta tal-eżami fiha Sitt Taqsimiet (A, B, C, D, E, u F). L-istudenti jridu jwieġbu t-Taqsimiet KOLLHA. Il-marki għal kull Taqsima jidhru bejn il-parentesi. Ikteb it-tweġiba tat-Taqsima F fuq karta separata.

Taqsima A: Imla l-vojt b'dan il-kliem:

il-karattru	ix-xogħol	formali	volontarji
wirt kulturali	ċittadin	informali	il-Ġnus Magħquda
familja	soċjalizzazzjoni	drittijiet	dmirijiet

- _____ huma obbligati li kull persuna għandha lejn is-soċjetà.
- _____ hi għaqda internazzjonali li tiġbor fiha numru kbir ta' pajjiżi tad-dinja li jaħdmu flimkien biex ikun hawn il-paċi, il-ħbiberija u l-ġid.
- It-tagħlim li nitgħallmu minn kull esperjenza li jkollna fil-ħajja nsejnhu tagħlim _____.
- _____ jgħin lill-individwu sabiex jiżviluppa l-personalità tiegħu, filwaqt li jgħin ruħu finanzjarjament.
- Jiena nagħmel parti minn _____ li hija l-aktar grupp bażiku u essenzjali fis-soċjetà.
- Il-proċess ta' _____ jgħallimni kif għandi ngib ruħi mal-oħrajn fis-soċjetà.
- _____ jinbena billi nisma' u nirreagixxi għal dak li jiġri madwari.
- It-tradizzjonijiet u d-drawwiet jagħmlu parti mill-_____ Malti.
- L-iskola tkompli tghinna niżviluppaw l-edukazzjoni _____ tagħna.
- Gruppi _____ huma dawki li l-membri tagħhom jaħdmu bla ħlas.

(10 marki)

Taqsima B: Wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA li ġejjin billi timmarka l-frazi t-tajba:

1. L-egoizmu
 - a. jgħin lill-bniedem biex juri solidarjetà mal-oħrajn
 - b. ifakkarna fl-obbligi li għandna
 - c. iġib firda u nkwieta fis-soċjetà
2. Il-Ġudikatura tirreferi għall-
 - a. għall-poter li għandhom il-Qrati tal-Ġustizzja
 - b. għall-liġijiet li jgħaddu u jiġu approvati mill-Parlament
 - c. għall-Gvern u l-awtoritajiet li jmexxu l-pajjiż
3. Grupp ta' pressjoni li jirrappreżenta lill-ħaddiema jissejjaħ
 - a. kooperattiva
 - b. kumpanija
 - c. trejd unjon
4. Drawwa tajba li jkollu l-bniedem tissejjaħ
 - a. ħila
 - b. virtù
 - c. passatemp
5. L-organizzazzjoni internazzjonali li taħdem favur id-drittijiet tal-ħaddiema f'diversi pajjiżi tissejjaħ
 - a. FAO
 - b. UNICEF
 - c. ILO
6. In-normi soċjali
 - a. jgħinuk titgħalliem sabiex tiffirma l-opinjoni personali tiegħek
 - b. huma regoli li jmexxu l-għemil u l-imġiba tal-individwu fis-soċjetà
 - c. jgħinuk sabiex toħroġ il-kwalitajiet sbieħ tal-individwu
7. F'soċjetà nsibu
 - a. biss persuni li jistgħu jivvutaw
 - b. tfal u żgħażaġħ biss
 - c. gruppi soċjali differenti
8. Il-peer group
 - a. huwa grupp ta' ħbieb li rari jiltaqgħu flimkien
 - b. hu ċirku ta' ħbieb tal-istess età tagħna, ħafna drabi bl-istess interessi
 - c. huwa ċirku ta' nies ta' kull età u gosti
9. L-identità tinqasam fi tnejn:
 - a. personali u soċjali
 - b. formali u informali
 - c. primarja u sekondarja
10. Fil-komunikazzjoni, prinċipju importanti ħafna huwa
 - a. li jkun hemm xi hadd li jgħaddi messaġġ
 - b. li jkun hemm min irid jibgħat messaġġ u min hu lest li jirċevih
 - c. li ma jkunx hemm tfixkil biex jintbagħat il-messaġġ

(10 marki)

Taqsima C: Spjega t-termini KOLLHA li ġejjin:

1. Rwol

2. WHO

3. Kostituzzjoni

4. Għajjnuna reċiproka

5. Edukazzjoni post-sekondarja

6. Interazzjoni soċjali

7. Mezzi ta' komunikazzjoni

8. Solidarjetà

9. Djalogu

10. Passaport

(20 marka)

Taqsim D: Kieku kont int f'dawn is-sitwazzjonijiet, x'kont tagħmel?

1. Toħroġ fil-bieb ta' barra u tara ħabib tiegħek iwaddab skart li jista' jiġi rriċiklat imħallat skart domestiku.

2. Tal-ħanut iżomm prezz oġġla lil turist għall-istess prodott li għadek kif xtrajt int stess bil-prezz tas-soltu.

3. Il-ħabib beda jpejjep u issa qed iħajrek sabiex tagħmel bħalu.

4. Taf persuna tal-familja li għandha problema għax hi bla xogħol. Tixtieq taħdem imma ma tafx kif ser tfittex xogħol.

5. Kultant oħti ż-żgħira tagħmel l-istorbju meta jien inkun nixtieq kwiet perfett waqt li nistudja.

(20 marka)

Taqsim E: Aqra sew is-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwar

Ċerti problemi ambjentali, bħat-tniġġiż tal-ilma, fl-ikel jew fl-arja, huma ta' ħsara kbira għall-saħħa tal-bniedem. Pereżempju, huwa stmat li wieħed minn kull sitta tal-imwiet u l-mard f'Europa x'aktarx ġejjin minn fatturi ambjentali. Il-bniedem jagħmel ċerti għażliet li jaffettwaw is-saħħa u l-istil tal-ħajja tiegħu, imma mbagħad jiddependi fuq l-awtoritajiet pubbliċi għall-protezzjoni ta' saħħtu. L-Unjoni Ewropea qed tara li tagħti lill-gvernijiet nazzjonali l-informazzjoni meħtieġa biex titnaqqas il-ħsara fuq is-saħħa tal-bniedem. Is-settur tat-trasport huwa l-iktar wieħed responsabbli għall-ħruġ ta' gassijiet velenużi. Fost problemi li nsibu hemm il-fatt li n-numru ta' tfal li jbatu bl-ażma qiegħed dejjem jiżdied. Il-kongestjoni tat-traffiku f'Malta, waħda mill-ogħla fl-Istati Membri kollha tal-UE, qed tkompli żżid il-problema tal-ħruġ ta' gassijiet. Fl-2007 kien hemm żieda ta' 6,500 karozza fit-toroq lokali.

1. Semmi **TLIET** fatturi ambjentali ewlenin li jaffettwaw is-saħħa tagħna.

(3)

2. X'alternattivi jeżistu għall-enerġija elettrika sabiex nużaw enerġija nadifa?

(2)

3. Kif qed tgħin l-Unjoni Ewropea biex titnaqqas il-ħsara fuq is-saħħa?

(3)

4. X'inhi l-opinjoni tiegħek dwar l-inizjattiva li ħa l-Gvern Malti biex iħajjar liċ-ċittadini jinvestu f'*solar water heaters* kif ukoll f'panelli fotovoltajiċi?

(3)

5. Semmi **ŻEWĠ** modi ta' kif nistgħu nnaqqsu l-iskart.

(2)

6. Darba fil-ġimgħa fir-raħal jew belt fejn toqgħod jingabar skart li jista' jkun riċiklat u dan jingabar f'boroż griżi. X'inhu l-iskop li jingabar dan it-tip ta' skart?

(3)

7. Xi problema johloq l-exhaust tal-karozzi?

8. Liema tip ta' mezzi ta' trasport nistghu nużaw sabiex innaqqsu t-tniġġiz fl-atmosfera?

(2)
(20 marka)

Taqsim F: Aghżel WIEHED minn dawn it-temi li ġejjin u iktib madwar 170-200 kelma dwaru:

1. *Jeżistu diversi għaqdiet internazzjonali.* Iktib dak li taf dwar dawn li ġejjin: UNICEF, ILO, UNESCO u s-Salib l-Aħmar.
2. *Kunflitti jinqalghu fejn jkun hemm tnejn jew aktar.* Kif nistghu ngħixu flimkien u negħlbu dawn il-kunflitti li jinqalghu?
3. *Il-kultura Maltija tagħmilna dak kollu li aħna Maltin.* Iktib fid-dettal dwar xi aspetti li huma marbutin ma' Malta u l-kultura unika tal-poplu tagħha.
4. *X'effetti pozittivi u negattivi qed iħallu l-mezzi ta' komunikazzjoni fuq l-individwu?*

(20 marka)